

ورشکستگی «انرون»؛ پدیده‌ای فراتر از یک افتضاح

این است که ورشکستگی انرون بر اقتصاد انرژی آمریکا، اگر در شرایطی غیر از آنچه پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ بر جامعه آمریکا حاکم شد، اتفاق می‌افتاد، بدون هیچ تردید ارکان حاکمیت این کشور را به لرزه می‌انداخت. اما سیاست‌بازان و کلان‌سرمایه‌داران ایالات متحده، به لطف مشغولیت افکار عمومی آمریکا به اخبار افغانستان، القاعده، بن لادن، تروریسم و ... که فرصت‌اندیشیدن به این رویداد و نشان دادن واکنش در خوری را گرفته است -، می‌کوشیدند زوایای آن را ناگشوده باقی بگذارند.

این امر به ویژه از آن رو در خور اهمیت است که توجه داشته باشیم موتور محرکه اقتصاد آمریکا سرمایه‌های کوچک و بزرگی است که از طریق تبدیل به سهام، زیرساخت اصلی شرکت‌های غول‌آسای آن را تشکیل می‌دهد.

اینک صاحبان پس‌اندازهای کوچک، متوسط و حتی بزرگ با این پرسش خطیر مواجهند که: از کجا معلوم فردا سایر شرکت‌های معتبری که ما سرمایه‌مان را به خرید سهام آنها اختصاص داده‌ایم، به سرنوشت انرون دچار نشوند؟

نیاز به توضیح بیشتر نیست تا نشان داده شود ادامه چنین تردیدی، چه اثری بر اقتصاد عمومی آمریکا خواهد گذاشت.

پاره‌ای خبرها حاکی است برای اولین بار طی ۶ دهه گذشته اقتصاد آمریکا به جای انتقال سرمایه از خارج، شاهد خروج سرمایه از داخل آمریکا به مناطق دیگر جهان است.

آیا چنین پدیده‌ای را نمی‌توان مقدمه یک بحران عمیق تلقی کرد؟

در هر حال، گرچه هنوز نمی‌توان در مورد واقعیت ماجرای ورشکستگی انرون و پیامدهای نهائی آن نظریه‌ای قطعی ارائه کرد، اما توجه به پاره‌ای اطلاعات که از میان میلیون‌ها کلمه خبر و تحلیل دست‌چین شده و

آمریکا هستند، به یغما بپردازند. اما با همه این پرده‌پوشی‌ها، مشخص شده است مدیران انرون حداقل در تامین بخشی از هزینه‌های تبلیغات انتخاباتی جرج دبلیو بوش خاصه خرجی‌هایی کرده‌اند و علی‌الحساب نام دیک چینی، معاون رئیس‌جمهور به عنوان کسی که با مدیران انرون سروسری داشته، مطرح است.

کوشش‌هایی کاملاً آشکار جریان داشته و دارد که این پرونده از مسیر رسیدگی طبیعی و عادی قضائی منحرف شود تا عاملان این رسوائی عظیم (که ناظران با اطمینان می‌گویند عده‌ای از برجسته‌ترین سیاستمداران آمریکا نیز در بین آنها هستند) ناشناس باقی بمانند. معذراً، تاکنون اطلاعات جسته و گریخته‌ای که به بیرون درز کرده، حاکی از فساد گسترده است. آنچه جای تردید ندارد،

ورشکستگی «انرون»، بزرگترین شرکت انرژی آمریکا، اگر در شرایطی غیر از آنچه پس از حادثه ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ بر جامعه آمریکا حاکم شد، اتفاق می‌افتاد، بدون هیچ تردید ارکان حاکمیت این کشور را به لرزه می‌انداخت. اما سیاست‌بازان و کلان‌سرمایه‌داران ایالات متحده، به لطف مشغولیت افکار عمومی آمریکا به اخبار افغانستان، القاعده، بن لادن، تروریسم و ... که فرصت‌اندیشیدن به این رویداد و نشان دادن واکنش در خوری را گرفته است -، می‌کوشیدند زوایای آن را ناگشوده باقی بگذارند.

گرچه تاکنون میلیون‌ها کلمه، خبر و تحلیل در مورد این ورشکستگی نوشته و مخابره شده، اما هنوز معلوم نیست چه کسانی و طی چه فرآیندی توانستند میلیارد‌ها دلار سرمایه سهامداران شرکت را که عموماً از طبقه متوسط

خانم واتکینز هنگام ادای شهادت

در زیر آمده است، می تواند تا حدودی روشن کننده جریانات باشد.

شکایت بی سابقه

ماه گذشته اداره حسابرسی کل، وابسته به کنگره آمریکا، شکایتی علیه دیک چینی، معاون رییس جمهور این کشور، به دادگاه ارائه کرد. این اولین بار در تاریخ هشتاد ساله اداره حسابرسی است که اداره مزبور مجبور به اقامه دعوا علیه یکی از مقامات اجرایی کشور شده است.

به دنبال ماه ها مذاکره بی نتیجه میان اداره حسابرسی کل ایالات متحده و کاخ سفید، چون معاون رییس جمهور حاضر به ارائه اطلاعات خود پس از دیدارهایش با مدیران شرکت های تولید انرژی نشد، این اداره به اتهام پنهان کردن مدارک این ملاقات ها، علیه او اقامه دعوا کرد. اداره حسابرسی کل یکی از ادارات کنگره آمریکا است که در صدد است پرونده های مربوط به مذاکرات کمیسیون ویژه انرژی را ارزیابی کند.

کمیسیون ویژه انرژی به ریاست دیک چینی سال گذشته به مسایل بحران انرژی در آمریکا رسیدگی می کرد. دیک چینی در این سمت با مدیران موسسات بزرگی مثل شرکت ورشکسته «انرون» دیدار و گفتگو داشته است. اداره کل حسابرسی اعلام کرده که می خواهد بداند معاون رییس جمهور و کمیسیون انرژی با چه کسانی دیدار کرده اند و در این دیدارها چه گفته شده است.

اولین بار در ماه آوریل سال گذشته دو نماینده دمکرات مجلس نمایندگان از معاون رییس جمهور خواستند که مدارک ملاقات هایش را در اختیار کنگره بگذارد. این دو نماینده مدعی بودند معاون رییس جمهور آمریکا مانع شرکت نمایندگان گروه های مدافع حفاظت محیط زیست در ملاقات های کمیسیون ویژه شده است.

سال گذشته مساله کمبود برق در آمریکا به صورت یک بحران بسیار جدی درآمد و باعث بالا رفتن قیمت منابع انرژی و تحولات پیچیده

در بازار انرژی جهان شد. بتازگی شرکت انرون و دیگر شرکت های بزرگ خرید و فروش انرژی متهم شده اند که در ایجاد این بحران دخالت داشته اند.

دیک چینی از همان آغاز این تحقیقات اعلام کرد که اداره کل حسابرسی طبق قانون حق دسترسی به اطلاعات این دیدارها را ندارد.

ورشکستگی انرون فقط

بر زندگی مردم ایالات متحده

تاثیر نگذاشته، بلکه باعث

بروز بحران در اقتصاد و

انرژی در سطح جهان شده است

به گفته دیک چینی هدف قوه مقننه از این کار تضعیف رییس جمهور و قوه مجریه کشور است و او به چنین درخواستی تن نخواهد داد. کاخ سفید «تد اولسون»، معاون دادستان کل کشور و «رابرت مک کالم»، رییس دایره حقوق مدنی وزارت دادگستری، را مأمور دفاع از معاون رییس جمهور در برابر اداره کل حسابرسی کنگره کرده است.

تد اولسون همان کسی است که وکالت جرج بوش را در دعوای انتخاباتی وی با «ال گور» بر عهده داشت.

یک اقرار مهم

در همین حال یکی از مدیران عالی رتبه سابق شرکت انرون، اقرار کرده است که شرکت مذکور با هدف تحت تاثیر قرار دادن تحلیل گران وال استریت (بورس تجاری نیویورک) یک اتاق تجاری تقلبی ایجاد کرده بود. باید دانست که برداشت مثبت تحلیلگران وال استریت از شرکت ها، به افزایش سرمایه گذاری و بالا رفتن قیمت سهام آن ها کمک می کند. این مدیر سابق انرون که «جوزف فلان»، نام دارد، فاش کرده است که انرون در سال ۱۹۹۸ به هنگام بازدید تحلیل گران و سرمایه گذاران از دفتر اصلی آن در هوستون،

اقدام به ایجاد یک مقر فرماندهی غیر واقعی و جعلی کرده است تا تظاهر به فعالیت وسیع این بخش کند. برای تشکیل این بخش جعلی، به نام «خدمات انرژی انرون» (ای ای اس)، روسای شرکت به کارمندان دستور داده بودند و انمود کنند که در این اتاق مشغول انجام معاملات هستند. این نخستین باری نیست که کارمندان سابق انرون ادعا می کنند روسای شرکت آنها را راضی کرده اند به هنگام ورود ملاقات کنندگان به ساختمان اصلی شرکت در شهر هوستون، طوری وانمود کنند که گویی مشغول برخی فعالیت ها هستند.

کارمندان از سایر طبقات به این اتاق تقلبی منتقل می شدند و با به صدا در آوردن زنگ تلفن ها و افزایش فعالیت کارمندان در این اتاق، سعی می شد توجه ملاقات کنندگان جلب شود. به گفته مدیران سابق، عملیات طوری زمان بندی می شد که بیشترین تاثیر را روی تحلیلگران بگذارد.

یک شهادت دیگر

«شرون واتکینز» قائم مقام توسعه تجاری شرکت انرون می گوید که کنت لی، مدیر عامل سابق این شرکت «فریب» سایر مدیران شرکت را خورده است.

وی که در مقابل یکی از کمیته های کنگره آمریکا شهادت می داد گفت که وی متوجه یک شکاف ۷۰۰ میلیون دلاری در منابع مالی انرون شد و از کنت لی خواست در این مورد تحقیق و مسوولان وقوع آن را شناسایی کند. اما آقای لی به عمق فاجعه پی نبرد، و فریب سایر مدیران ارشد شرکت یعنی «اندر و فاستو» و «جفری اسکیلینگ» را خورد.

خانم واتکینز می گوید: «رفتار آقای اسکیلینگ و آقای فاستو به شدت تهدید کننده بود. آن ها آدم های زرنگی هستند» و افزود که آقای فاستو سعی کرده است او را پس از انتقال نگرانی هایش به آقای لی، از شرکت بیرون کند. وی همچنین شرکت «اندرسون»، حسابرس انرون و «وینسون و الکینز»، یک شرکت وکالت که نمایندگی انرون را به عهده داشت، مقصر

معرفی کرد. خانم واتکینز همچنین گفته است که «جفری اسکیلینگ» که برای مدت کوتاهی در سال ۲۰۰۰ مدیر عامل انرون بود، به این دلیل شرکت را ترک کرد که اوضاع را به خوبی پیش بینی می کرد و می خواست تا حد امکان از آن فاصله بگیرد.

آقای اسکیلینگ هفته گذشته به سوالات کمیته کنگره پاسخ گفت، اما ادعا کرد از جزئیات مسایل و مشکلات انرون بی خبر بوده است. به گفته خانم واتکینز، «کلیفورد بکستر» یکی از مدیران ارشد انرون که در آغاز سال ۲۰۰۲ خود کشتی کرد، این مشکلات را به اسکیلینگ انتقال داده و مفصلاً از آن ها شکایت کرده بود. اکنون اعضای کنگره امیدوارند شهادت «شرون واتکینز» که قائم مقام بخش توسعه تجاری انرون بوده، به روشن شدن شیوه های مشکوک به کار گرفته شده در امور حسابداری انرون کمک کند.

قبل از خانم شرون واتکینز، شماری از مقامات ارشد انرون از دادن پاسخ به سوالات خودداری کرده بودند. از جمله این افراد کنت لی، رییس سابق و «اندرو فاستو» مدیر کل سابق امور مالی انرون بودند. محققان مایلند بدانند اظهارهای خانم واتکینز چرا، چگونه و در چه زمانی از سوی مدیریت ارشد انرون نادیده گرفته شد.

خانم واتکینز در ماه اوت در نامه ای بدون امضاء به آقای لی نسبت به شیوه های حسابداری انرون هشدار داده و اظهار نگرانی کرده بود. او در آن نامه نوشته بود: من شدیداً نگران هستم که شرکت ما در جریان موجی از رسوایی های حسابداری از درون متلاشی شود. وی افزود که اگر اعمال انرون فاش شود، جهان تجاری موفقیت های گذشته را چیزی بیش از یک حقه ظریف حسابداری نخواهد دید.

«لی» شهادت نمی دهد

سخنگوی رییس سابق شرکت انرون گفت که «کنت لی» از پاسخ دادن به سوالات جلسه کنگره آمریکا، که وی را برای دادن شهادت

درباره فروپاشی این شرکت عظیم انرژی احضار کرده است، خودداری خواهد کرد، «کلی کیمبرلی» گفت: «آقای لی بامشورت گروه وکلا، حقوق مصرح در متمم پنجم قانون اساسی را به کار خواهد گرفت.» در متمم پنجم قانون اساسی آمریکا، که به حقوق متهمین مربوط می شود، آمده است که نمی توان هیچ شخصی را مجبور به دادن شهادت علیه خود کرد.

تردیدی نیست که ادامه روند

کنونی رسیدگی به پرونده

ورشکستگی انرون «امنیت

سرمایه گذاری از طریق خرید

سهام» در آمریکا را با بی اعتمادی

عمومی مواجه می کند

آقای لی هفته گذشته پس از اظهارات وکیلش مبنی بر این که اعضای کنگره از قبل تصمیم بر گناهکار شناختن او داشته اند، از شرکت در جلسه شهود سرپا زده بود. اما کمیته بازرگانی مجلس سنای آمریکا روز سه شنبه گذشته قانونا او را ملزم به حضور در جلسه کرد. پس از یک هفته برگزاری جلسات پیاپی، اعضای کنگره گفتند که شواهد قدرتمندی از فعالیت های غیر قانونی پیرامون فروپاشی شرکت انرون در اختیار دارند.

شرکت انرون حدود یک ماه قبل اعلام ورشکستگی کرد.

گمان می رود آقای لی، که از سال ۱۹۸۶ تا ماه گذشته عضو هیات رییس انرون بود، اطلاعات فوق العاده مهمی درباره بیانیه های مربوط به درآمدهای شرکت و آرایش پیچیده امور مالی آن، که عمدتاً مسبب ورشکستگی انرون محسوب می شود، در اختیار داشته باشد.

فروپاشی انرون بزرگترین ورشکستگی در تاریخ موسسات مالی و شرکت ها در آمریکا

بود و به بیکار شدن ۴۰۰۰ کارمند منجر شد. در همین حال، کمیته «خدمات مالی» مجلس نمایندگان، در شاخه دیگر کنگره آمریکا نیز به آقای لی دستور داده است روز پنجشنبه در جلسه شهادت آن شرکت جوید.

«بایرون دورگان» رییس یکی از هیات های مجلس سنا در «امور مصرف کننده» روز یکشنبه به شبکه آمریکایی سی ان ان گفت: رفتار کمیته سنا در زمان طرح سوالات در مقابل آقای لی «محترمانه اما سخت» خواهد بود.

شهادت تردید آمیز

شمار دیگری از روسای سابق شرکت انرون نیز از شهادت دادن خودداری کرده اند. از جمله این افراد «اندرو فاستو» رییس بخش مدیریت امور مالی بود که برای اداره هزاران شریک انرون، ۳۰ میلیون دلار دریافت کرده بود. اما اعضای کنگره هفته گذشته «جفری اسکیلینگ» همکار سابق آقای لی و مدیر سابق انرون را مورد بازپرسی قرار دادند.

آقای اسکیلینگ گفت: وی از نحوه کارکرد شبکه پیچیده ای که انرون به وسیله آن با شرکایش کار می کند، بی خبر است و تاکید کرد زمانی که وی انرون را در ماه آگوست ترک می کرد، از «مخاطرات قریب الوقوع مالی» که شرکت را تهدید می کرد، آگاه نبوده است. با این حال، شماری از اعضای مهم کنگره روز یکشنبه گفتند که شهادت آقای اسکیلینگ را باور نکرده اند.

«بیلی تازین» رییس کمیته انرژی و بازرگانی مجلس نمایندگان کنگره از حزب جمهوری خواه به شبکه تلویزیونی سی بی اس گفت که اظهارات آقای اسکیلینگ «به طور کل غیر قابل باور بود».

آقای تازین گفت: در نتیجه آقای اسکیلینگ ممکن است با اتهامات «ارایه شهادت دروغ» مواجه شود. «بروس هیلر» وکیل آقای اسکیلینگ گفت: وی از «اتهامات بی پایه ای» که علیه موکلش مطرح میشود «شکه شده است».